

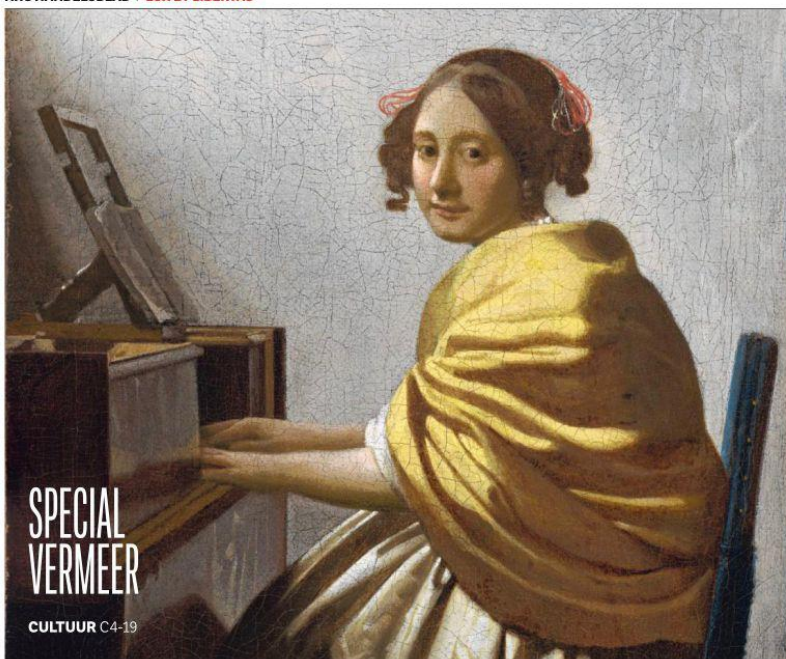
NBA
Leuk zo'n puntenrecord,
maar winnen is het
belangrijkst voor
LeBron James

SPORT E10-11

NRC HANDELSBLAD | LUX ET LIBERTAS

DONDERDAG 9 FEBRUARI 2023

„
*We zijn in één klap
vijftig jaar teruggegaan
in de tijd*

Aardbevingen Syrië & Turkije

Na 24 uur slinkt onder het
puin de overlevingskans

IN HET NIEUWS 3

In Kahramanmaraş haalt de
dood de hoop snel in

IN HET NIEUWS 4-5

Elkaar helpen, dat willen
ook Syriërs in Nederland

IN HET NIEUWS 5

Betaald door Brussel én Emiraten

Contacten tussen Europarlementariërs en landen buiten de EU liggen onder een vergrootglas door een corruptieonderzoek in België. Het probleem is veel groter dan deze affaire, blijkt uit een rondgang langs twintig Europarlementariërs en medewerkers.

NIEUWS IN HET KORT

De Poolse Europarlementariër Radosław Sikorski ontvangt jaarlijks 93.000 euro van de Verenigde Arabische Emiraten, blijkt uit onderzoek van NRC.

Regels voor dit soort neveninkomen zijn er niet, wat risico's op belangenconflicten vergroot.

Het Europees Parlement staat open voor beïnvloeding door regimes die hun mensenrechtenblazen proberen op te poetsen, zo komt naar voren uit een rondgang.

Door onze redacteurs
Andreas Kouwenhoven en
Clara van de Wiel

BRUSSEL. De lichtjes van het reuzenrad weerspiegelen in het zwembad. In de verte ligt het strand aan de Golf, exclusief voor de gasten van Caesars Palace in Dubai. Het hotel biedt volgens de website 'an escape from the ordinary'. Suites kosten hier normaal gesproken vijftigduizend euro voor één nacht. Maar de internationale politici die in november 2021 de Sir Bani Yas-conferentie bijwonen, worden dagenlang gratis in de watten gelegd.

Een van hen is Europarlementariër Radosław Sikorski, een christen-democraat. De prominente buitenlandwoordvoerder en voormalig Pools minister van Buitenlandse Zaken, reist zo'n twee keer per jaar naar de Verenigde Arabische Emiraten, voor een kosteloos verblijf in luxe resorts. En

dat niet alleen: Sikorski krijgt zelfs betaald van zijn gastheren. Naast zijn salaris als Europarlementariër, van netto 7.646 euro per maand, ontvangt hij jaarlijks nog eens 100.000 dollar (93.000 euro) van de Emiraten, voor het adviseren over de conferentie.

Onder een vergrootglas

De contacten tussen Europese politici en buitenlandse staten liggen onder een vergrootglas nu een groot omkopschandaal aan het licht is gekomen. Sinds begin december zitten drie (oud-)Europarlementariërs en medewerkers vast, afkomstig uit de sociaal-democratische fractie. Zij ontvingen volgens de Belgische justitie smeergeld van Marokko en Qatar, om de Europese belangen van die landen veilig te stellen.

Het schandaal is in Brussel ingeslagen als een bom en trilt nog altijd na: vorige week werd opnieuw de immu-

niteit van twee Europarlementariërs opgeheven in verband met het onderzoek. Maar wie rondvraagt in het Europees Parlement, hoort ook: het probleem is veel breder dan deze affaire. Het parlement staat open voor beïnvloeding door allerlei autocratische regimes, die in Brussel hun mensenrechtenblazen proberen op te poetsen, zo komt naar voren uit een rondgang langs twintig Europarlementariërs en medewerkers.

Uit een analyse door NRC van het stemgedrag van Sikorski, blijkt dat hij standpunten inneemt die gunstig zijn voor de Emiraten en haar trouwste bondgenoot Saoedi-Arabië - meestal in lijn met die van zijn christen-democratische groep. Zo steunde Sikorski in het Europees Parlement verzet tegen een stop op wapenleveranties aan die landen, die worden ingezet in

Lees verder op pagina 8 »

Advertentie

**GEERT JAN JANSSEN
IN DE STIJL VAN**

**ZA 11 & ZO 12 FEBRUARI
11.00 - 17.00 uur
BEVERWEERTSE WEG 60
WERKHOVEN (GEM. RUDNIK)
GEERTJANJANSSEN.NL
KASTEEL BEVERWEERT**

NRC-NIEUWSBRIEVEN
De hele dag op de hoogte
nrc.nl/nieuwsbrieven/actueel

NRC REDACTIE
redactie@nrc.nl
nrc.nl/overons

ABONNEMENTSVRAGEN
ga voor meer informatie
naar nrc.nl/service

Deze uitgave komt voort uit
Algemeen Handelsblad (1828)
en Nieuwe Rotterdamse
Courant (1844)

PRIJS €4,20
Jaargang 53
no. 112
00006430

Luister naar
10:23

Recensie | Beeldende kunst

Waarom Johannes Vermeer terecht zeer geliefd is bij het grote publiek

Tentoonstelling In het Rijksmuseum in Amsterdam is vanaf vrijdag de grootste verzameling van Vermeers werk ooit bij elkaar te zien. Vanuit de hele wereld zijn 28 schilderijen bij elkaar gebracht van de 37 die we nog van Vermeer kennen.

Lucette ter Borg 8 februari 2023 Leestijd 6 minuten

Iedere kijker die voor een schilderij van Vermeer staat, ziet details die alleen hem of haar lijken op te vallen. Voor de hoofdpersoon uit Marcel Prousts *À la recherche du temps perdu* is dat het gele stukje muur op het *Gezicht op Delft* - nooit meer nadien gevonden door iemand anders. Voor een ander is dat het de verwachting van iets wat komen gaat, die zich nestelt in het zacht in de wind bewegende gordijn, in het licht dat door het raam valt, de glanzend rode dakpannen in de verte en ook in de gloed van de jukbeenderen.

Het talent van de schilder Johannes Vermeer is ongeëvenaard. Dat is te zien op het grootse overzicht van Vermeers werk dat vrijdag opent in het Rijksmuseum in Amsterdam. Vermeer was een meester van licht en dus van kleur, van het perspectief, van verfbehandeling en compositie. Maar zelfs met die woorden doe je zijn talent tekort. Want de virtuositeit van Vermeer spreekt vooral uit het feit dat hij drieënhalve eeuw na zijn dood nog steeds met zoiets eenvoudigs als een stuk linnen, verf en een penseel, toeschouwers persoonlijk kan laten meeleven met wat hij afbeeldde.

SPECIAL
Johannes
Vermeer

Toeschouwers van Vermeer koesteren de overwegend kleine werken, laven zich aan het licht dat door de afgebeelde kamers stroomt, verhouden zich tot de hoofdpersonen op de schilderijen. Wat beweegt ze? Wat willen ze? Iedere kijker bedenkt zijn eigen verhaal - steeds weer opnieuw.

Johannes Vermeer, *Dame en dienstmeid* (circa 1665-67). The Frick Collection, New York

Bruiklenen

Dit verhaal gaat over de verwachting die Vermeer schept - groot én ingetogen. Maar voor we het hebben over die verwachting, en hoe ze tot uitdrukking komt, eerst de aanloop daarnaartoe. Dat is de tentoonstelling Vermeer - een van de grootste operaties die het Rijksmuseum ooit heeft uitgevoerd samen met het Mauritshuis in Den Haag. Jaren onderzoek is door het Rijksmuseum in de kunstenaar gestoken, met nieuw opgedoken onderschilderingen, een heel misschien wel [nieuwe toeschrijving van Meisje met de Fluit uit de National Gallery of Art](#) in Washington, en veel historisch archiefmateriaal dat is geanalyseerd.

Jaren voorbereiding kostte het om bruiklenen uit musea over de hele wereld los te peuteren. Bruiklenen die meestal niet graag worden gegeven, omdat juist die schilderijen publiekslievelingen zijn: de priegelend werkende *Kantwerkster* uit het Louvre, de *Vrouw met parelsnoer* uit de Gemäldegalerie in Berlijn, de *Luitspeelster* uit het New Yorkse Metropolitan.

Maar nu sloot The Frick Collection in New York wegens verbouwing. Alle drie de Vermeers uit die collectie konden worden uitgeleend. Dat was het begin, en samen met de vier Vermeers uit de collectie van het Rijksmuseum en de drie Vermeers uit het Mauritshuis, kom je dan al een eindje. Uiteindelijk zijn er 28 schilderijen te zien in Amsterdam: dat zijn er zes meer dan op het laatste overzicht van Vermeer, bijna dertig jaar geleden in het Mauritshuis in Den Haag. Acht werken die nog in musea of particuliere verzamelingen hangen, worden wegens hun kwetsbaarheid niet meer uitgeleend. De negende, *Het Concert*, werd dertig jaar geleden gestolen uit Boston en is sindsdien spoorloos.

Dat aantal van 28 is alleen interessant als je bedenkt dat Vermeer in het laatste kwart van de zeventiende eeuw geen tekening, geen ets heeft gemaakt, geen brief heeft nagelaten die iets over de betekenis of de methode van zijn werk prijs gaf. Niets. Zijn totale productie wordt geschat op 45 à 50 schilderijen, waarvan er 37 bekend zijn. Dat is weinig: Rembrandt maakte 350 schilderijen, Frans Hals 200. Vermeer werkte traag. Gemiddeld deed hij twee jaar over een schilderijtje.

De schilderijen blijven de primaire bronnen voor de kennis over Vermeer

Wat opvalt is dit: na de vroege en niet bijster interessante beginwerken - mythologische en bijbelse voorstellingen - volgt er een enorme draai. Alle symboliek die in de vroege werken zo nadrukkelijk over het voetlicht komt, wordt losgelaten. De blik voert in het Rijksmuseum twee keer naar buiten, met de twee magnifieke werken *Het Gezicht op Delft* (1660-1661) en *Het straatje* (1658-1659). Maar voor de rest gaan we naar binnen: door de voordeur, de gang, de kamer, de keuken in. Verder zitten zijn figuren aan tafel, staan voor een raam, stemmen hun luit, gieten melk in een kom, schrijven een brief. De muren zijn versierd met wandtapijten, schilderijen. Op de vloer vormen tegels in zwart-wit een schaakbord. En altijd zijn er gordijnen.

Vermeer schildert nooit het straatgewoel in Delft, geen marktkooplui, geen vissers, haast geen kinderen en dieren, niet de stank en de herrie, zelfs niet die van de 'Delftse donderslag' van 12 oktober 1654. En dat is opmerkelijk. Deze 'donderslag' is een van de grootste vroegmoderne rampen. In het noordoosten van de stad ontploft een depot met zo'n 85.000 kilo buskruit, salpeter en zwavel. De explosie kost honderd mensen het leven, onder wie Vermeers collega Carel Fabritius. De klap is tot op de Wadden te horen. Maar bij Vermeer, dan 21 jaar oud, blijft het stil.

Johannes Vermeer, *Vrouw met parelsnoer* (circa 1662-64).
Staatliche Museen zu Berlin – Gemäldegalerie

Het wachten van de dienstbode

Wat Vermeer wel schildert? Jonge vrouwen. Nooit oude. Nooit rimpels of een wrat. Nooit grijze haren of een mond zonder tanden. Nooit een vrouw met kinderen aan haar rokken. Van alle schilderijen die van Vermeer bekend zijn, zijn er zestien met een vrouw. Soms is deze vrouw vergezeld van een bode. Op zeven andere schilderijen wordt de vrouw geflankeerd door een man. En zelfs op de twee stadsgezichten die in het Rijksmuseum hangen - *Gezicht op Delft* en *Het Straatje* - zijn de vrouwen in de meerderheid.

Mannen vervullen op een paar schilderijen na bijrollen. Ze schenken wijn in voor een vrouw, luisteren naar een vrouw die een instrument bespeelt, en soms zijn ze alleen maar compositorisch hulpmiddel. Dan leiden ze de aandacht van de kijker via de achterkant van hun rug, frontaal in beeld, naar de vrouw in het licht daarachter, zoals op *De soldaat en het lachende meisje* (1657-1658).

Het zou makkelijk zijn als Vermeer alleen maar schoonheid zocht, en dat daarmee de kous af was. Maar dat is niet het hele verhaal. Daarvoor hebben sommige van zijn vrouwen te veel een tronie - met een ver naar achter wijkende haargrens en licht uitpuilende ogen. Vermeers vrouwen komen voor een deel uit de hogere burgerij - ze dragen juwelen, hun zijden jurken glanzen als edelmetaal, en drie daarvan zijn zelfs afgezet met poezelig zacht hermelijnbont, zo fijn geschilderd dat je het bont zou willen aanraken. De handelingen van de vrouwen zijn repetitief: ze maken muziek, schrijven brieven, lezen brieven en heel soms ja, drinken ze een glas. Maar wat ze vooral doen is: wachten. Geen muziekstuk is inspirerend genoeg om uit te spelen. Geen handwerkje is urgent genoeg. Alles kan afleiding zijn om het hoofd te heffen en te kijken naar, ja - naar wat?

Met hun werkgeefsters wachten ook de dienstmeisjes. In *Schrijvende vrouw met dienstbode* (1670-1672), uit de National Gallery of Ireland in Dublin, zie je dat het mooist verbeeld. Vermeer schildert dit doek in de twee jaar voordat hij doodgaat. De vrouw des huizes doet aan tafel ijverig haar best op een brief, maar het wil niet echt lukken, getuige de proppen op de vloer. Schuin achter haar, in de hoek van de kamer, staat de bode. Ze laat haar armen op elkaar rusten. Ze heeft haar blik afgewend van de vrouw aan tafel. Ze staart niet, ze kijkt geconcentreerd naar rechts, door het venster naar buiten. Haar gedachten zijn helemaal niet hier, in die kamer. Ze zijn daar, in het licht dat siddert en streelt, helder is en verleidt. De bode voelt haar bloed tintelen, de haartjes in haar nek kriebelen. Ze wacht. Ze houdt haar adem in. Nog even, dan gaat ze.

Johannes Vermeer, *Schrijvende vrouw met dienstbode* (circa 1670-72).
National Gallery of Ireland, Dublin

NRC	February 8, 2023	Lucette ter Borg
<p align="center">Why the general public rightly loves Johannes Vermeer</p>		
<p><i>Exhibition Starting Friday, the Rijksmuseum in Amsterdam will host the largest collection of Vermeer's work ever put together. From around the world, 28 paintings from the 37 we are aware of done by Vermeer have been brought together.</i></p> <p>Every viewer standing before a Vermeer painting sees details that only they seem to notice. For the main character in Marcel Proust's <i>In Search of Lost Time</i> is the yellow piece of a wall in the <i>View of Delft</i> - never found by anyone else afterward. For another, it is the anticipation of something to come, nestled in the curtain moving gently in the wind, in the light streaming through the window, the gleaming red roof tiles in the distance, and also in the glow of the cheekbones.</p> <p>The talent of the painter Johannes Vermeer is unparalleled. That is on display at the great exhibition of Vermeer's work that opens Friday at the Rijksmuseum in Amsterdam. Vermeer was a master of light and therefore of color, of perspective, of paint treatment and composition. But even with those words you are selling his talent short. Vermeer's virtuosity speaks above all from the fact that three and a half centuries after his death, he could still, with something as simple as a piece of canvas, paint and a brush, make spectators personally sympathize with what he depicted.</p> <p>Spectators of Vermeer cherish the predominantly small pieces, are refreshed by the light that flows through the depicted rooms and relate to the main characters in the paintings. What moves them? What do they want? Each viewer invents their own story – over and over again.</p> <p>On loan</p> <p>This story is about the expectation that Vermeer creates – big and modest. But before we talk about that expectation and how it is expressed, let us start with the run-up to it. That is the Vermeer exhibition – one of the largest operations the Rijksmuseum has ever undertaken in conjunction with the Mauritshuis in The Hague. Years of research have been put into the artist by the Rijksmuseum, with newly unearthed underpaintings, a very, possibly new attribution of <i>Girl with the Flute</i> from the National Gallery of Art in Washington, and much historical archive material that has been analyzed.</p> <p>It took years of preparation to pry out loans from museums all over the world. Loans that are usually reluctant to be given because those very paintings are public favorites: the <i>Lacemaker</i> from the Louvre, the <i>Woman with Pearl Necklace</i> from the Gemäldegalerie in Berlin, the <i>Lute Player</i> from the New York Metropolitan.</p> <p>But now The Frick Collection in New York is closed for renovations. All three Vermeers from that collection were available for loan. That was the beginning, and together with the four Vermeers from the collection of the Rijksmuseum and the three Vermeers from the Mauritshuis, you have already come a long way. Ultimately, there are 28 paintings on display in Amsterdam: six more than on the last exhibition by Vermeer, almost thirty years ago in the Mauritshuis in The Hague. Eight pieces still hanging in museums or private collections are no</p>		

longer available for loan due to their fragility. The ninth, *The Concert*, was stolen from Boston thirty years ago and has since disappeared.

That number of 28 is only interesting when you consider that Vermeer did not produce a drawing, an etching, or a letter in the last quarter of the seventeenth century that revealed anything about the meaning or method of his work. Nothing. His total production is estimated at 45–50 paintings, of which 37 are known. That is not much: Rembrandt produced 350 paintings and Frans Hals 200. Vermeer worked slowly. On average, it took him two years to complete a painting.

What is striking is this: after the early and not particularly interesting initial pieces - mythological and biblical representations – there is a huge turn. All the symbolism that is so emphatic in the early pieces is abandoned. The glance leads out twice in the Rijksmuseum, with the two magnificent pieces, *The View of Delft* (1660-1661) and *The Little Street* (1658-1659). But for the rest, we go inside: through the front door, the hallway, the room, the kitchen. Furthermore, his figures sit at a table, stand in front of a window, tune their lute, pour milk into a bowl, write a letter. The walls are decorated with tapestries, paintings. On the floor, tiles in black and white form a chessboard. And there are always curtains.

Vermeer never paints the bustle of the streets in Delft, no market vendors, no fishermen, hardly any children and animals, not the stench and noise, not even that of the “Delft thunderclap” of October 12, 1654. And that is remarkable. This “thunderclap” is one of the greatest early modern disasters. A depot containing some 85,000 kilograms of gunpowder, saltpeter (potassium nitrate) and sulfur explodes in the northeastern part of the city. The explosion kills a hundred people, including Vermeer’s colleague Carel Fabritius. The blast can be heard as far as the Wadden. But with Vermeer, then 21 years old, things remain quiet.

Waiting for the maid

What does Vermeer paint? Young women. Never old. Never have wrinkles or a wart. Never gray hair or a mouth without teeth. Never a woman with children at her skirts. Of all the paintings known by Vermeer, sixteen feature a woman. Sometimes this woman is accompanied by a maid. In seven other paintings the woman is flanked by a man. And women are in the majority even on the two cityscapes hanging in the Rijksmuseum - *View of Delft* and *The Little Street*.

Men play supporting roles in a few paintings. They pour wine for a woman, listen to a woman play an instrument, and sometimes they are just compositional. Then they direct the viewer’s attention through the back of their backs, frontally in view, to the woman in the light behind them, as in *The Soldier and the Laughing Girl* (1657-1658).

It would be easy if Vermeer only sought beauty, and that would be the end of it. But that is not the whole story. For that, some of his women have too much of a ‘tronie’ (faces) - with a hairline receding far back and slightly bulging eyes. Vermeer’s women are partly from the upper middle class – they wear jewelry, their silk dresses gleam like precious metal, and three of them are even trimmed with pouty soft ermine fur, painted so delicately you would want to touch the fur. The actions of the women are repetitive: they make music, write letters, read letters, and very occasionally, yes, they drink a glass. But what they mostly do is: wait. No music piece is inspiring enough to play out. No craft is urgent enough. Anything can be a distraction to raise your head and look at, yes – at what?

The maids are also waiting with their employers. This is best depicted in *Lady Writing a Letter with her Maid* (1670-1672), from the National Gallery of Ireland in Dublin. Vermeer paints this canvas in the two years before he dies. The lady of the house diligently tries her best at writing a letter at the table, but it does not really work, judging by the wads on the floor. The maid is standing diagonally behind her in the corner of the room. She puts her arms together. She has averted her gaze from the woman at the table. She does not stare; she looks focused to the right, out the window. Her thoughts are not here at all in that room. They are there in the light that shudders and caresses, bright and enticing. The maid feels her blood tingle, the hairs on the back of her neck tickle. She's waiting. She holds her breath. Just a little longer, then she goes.